

ODBOROVÝ SVAZ STÁTNÍCH ORGÁNŮ A ORGANIZACÍ

Senovážné náměstí 23, 110 00 Praha 1
Tel.: +420 224 222 241; Fax.: + 420 224 142 273
E-mail: statorg@cmkos.cz, <http://statorg.cmkos.cz>

Podnět k novelizaci nové úpravy soukromého práva

Zákon č. 304/2013 Sb.

§ 7 odst. 1 písmena e) až j)

§ 9 odst. 1, druhá věta

§ 25 písmeno b)

písmeno g) slova „jméno a sídlo“ až slova „zániku její funkce“

písmena h) až k)

odstavec 2

§ 29 odst. 1 písmena b) a e)

odst. 2 písmena b) a c)

§ 65 písmeno a) slova „den prohlášení právnické osoby za neplatnou nebo“

písmeno j) slova „právní důvod výmazu právnické osoby“

§ 122 odst. 3 slova „uplyne-li“ až slova „její likvidaci“

Identifikace problému:

Stanovení požadavků na odborové organizace, které jsou v rozporu s mezinárodními dohodami a ústavním pořádkem ČR

Návrh řešení:

Doplnit ustanovení § 121 zákona č. 304/2013 Sb., o taxativní výčet ustanovení, kteří se nevztahují na odborové organizace.

Zákon č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob, zasahuje v řadě případů nepřijatelným způsobem do organizační autonomie odborových organizací, garantované zejména Úmluvou MOP č. 87 o svobodě sdružování a ochraně práva odborově se organizovat, 1948 (č. 489/1990 Sb.). Tyto zásahy jsou v rozporu zejména s článkem 3 uvedené úmluvy.

Obecně sice zákon č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob ve svém § 121 výše uvedený zákaz ingerence státu a jeho orgánů do autonomie sociálních partnerů respektuje, když vylučuje aplikaci některých svých částí na odborové organizace a organizace zaměstnavatelů, ale **oproti stavu do 31. 12. 2013** právní úpravy týkající se evidence občanských sdružení vedené Ministerstvem vnitra **zavedl pro ně mnohem širší povinnosti** týkající se dokládání vzniku a existence odborových organizací a organizací zaměstnavatelů, popř. dalších skutečností, **jimiž porušuje zákaz nezasahování do vnitřních věcí odborových organizací a organizací zaměstnavatelů obsažený v čl. 3 Úmluvy č. 87** a oproti předchozí právní úpravě komplikuje i zakládání těchto organizací.

Tento postup ze strany České republiky vůči sociálním partnerům je v rozporu i s článkem 7 Úmluvy MOP č. 87 o svobodě sdružování a ochraně práva odborově se organizovat, podle kterého „nabytí statutu právnické osoby organizacemi zaměstnanců nebo zaměstnavatelů, jejich federacemi a

konfederacemi nemůže být podřízeno takovým podmínkám, které by omezovaly uplatňování ustanovení výše uvedených článků 2, 3 a 4 úmluvy.“, a s článkem 8 odst. 2 úmluvy, podle kterého „Vnitrostátní zákonodárství nesmí omezovat, ani nesmí být uplatňováno tak, aby omezovalo záruky stanovené touto úmluvou.“

Specifický charakter sociálního dialogu a kolektivního vyjednávání realizovaného odborovými organizacemi a organizacemi zaměstnavatelů se podílí významně na utváření a fungování demokratických principů správy a **vyžaduje také zvláštní veřejnou ochranu pro subjekty sociálního dialogu**, kterou moderní občanská společnost existující ve většině členských zemí Evropské unie považuje za samozřejmou. Meze této ochrany vymezuje ve své aplikační praxi Výbor expertů Mezinárodní organizace práce, který posuzuje „národní“ případy porušování ratifikovaných úmluv této mezinárodní organizace velmi široce, tak, aby eliminoval účelové zásahy jednotlivých zemí proti právům garantovaným Úmluvou MOP č. 87 o svobodě sdružování a ochraně práva odborově se organizovat.

Konečně je byrokratický postup ze strany státu vůči sociálním partnerům, který vychází z nového zákona č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob, i v rozporu **s článkem 11 Úmluvy MOP č. 87 o svobodě sdružování a ochraně práva odborově se organizovat**, podle kterého každý členský stát MOP, pro nějž platí tato úmluva, se zavazuje učinit všechna vhodná a potřebná opatření, aby zajistil zaměstnancům a zaměstnavatelům svobodné vykonávání práva odborově se sdružovat.

Zákon č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob, sice v § 121, obdobně jako předchozí právní úprava, stanoví, že „*Odborová organizace, mezinárodní odborová organizace a jejich pobočné organizace, organizace zaměstnavatelů a mezinárodní organizace zaměstnavatelů a jejich pobočné organizace vznikají dnem následujícím po dni, v němž bylo doručeno rejstříkovému soudu oznámení o založení této právnické osoby.*“, a že „*Rejstříkový soud provede zápis do 5 pracovních dnů.*“, avšak **v navazujícím výčtu svých ustanovení, která na odborové organizace a organizace zaměstnavatelů nedopadají, nevylučují všechna ustanovení, která kladou na tyto organizace požadavky, které narušují ochranu zaručenou výše uvedenými články Úmluvy MOP č. 87, která má před českými zákony, díky její ratifikaci Českou republikou přednost.**

Text § 121 odst. 3 zákona č. 304/2013 Sb., který použití tohoto zákona na registraci organizací zaměstnavatelů a odborových organizací upravuje (*ustanovení části první hlavy II, částí druhé a třetí*) je tak nedostatečný. **Je proto zřejmé, že bude třeba při aplikaci nového zákona č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob, postupovat analogicky podle § 3025 nového občanského zákoníku, na který úprava týkající se odborových organizací a organizací zaměstnavatelů navazuje.**

Podle tohoto ustanovení se **ustanovení nového občanského zákoníku o právnických osobách a spolku na odborové organizace a organizace zaměstnavatelů použijí přiměřeně** jen v tom rozsahu, v jakém to neodporuje jejich povaze zástupců zaměstnanců a zaměstnavatelů podle mezinárodních smluv, kterými je Česká republika vázána a které upravují svobodu sdružování a ochranu práva svobodně se sdružovat.

Zákon č. 89/2012 Sb., **občanský zákoník** touto úpravou **přiznává** ve svém § 3025 odst. 1 **odborovým organizacím** a organizacím zaměstnavatelů **postavení právnické osoby svého druhu (sui generis)** odpovídající jejich specifické povaze zástupců zaměstnanců vymezené v mezinárodních smlouvách, kterými je Česká republika vázána a které upravují svobodu sdružování a ochranu práva svobodně se sdružovat, tj. **status odborové organizace**.

Současně **nový občanský zákoník poskytuje výkladové pravidlo pro posuzování svých ustanovení o právnických osobách a o spolcích ve vztahu k odborovým organizacím a organizacím zaměstnavatelů** a ukládá každé takové ustanovení poměřovat závazky České republiky vyplývající zejména z Úmluvy Mezinárodní organizace práce č. 87 o svobodě sdružování a ochraně práva odborově se organizovat, 1948 (č. 489/1990 Sb.) a ze základních dokumentů Evropské unie, které ukládají členským státům podporovat sociální dialog a kolektivní vyjednávání a rozvoj jeho institucí jako jeden ze základních nástrojů demokratického fungování Evropské unie.

Odborové organizace ani organizace zaměstnavatelů se proto po 31. prosinci 2013 nestaly spolky podle nového občanského zákoníku, ve které se od 1. ledna 2014 přeměnily všechna ostatní současná

občanská sdružení, ale právníckými osobami svého druhu s vlastní, zúženou právní úpravou podmínek svého vzniku, přeměn, zániku i působení reagující na omezení ingerence orgánů státu do jejich práv garantovaných mezinárodními smlouvami, kterými je Česká republika vázána. Proto na ně není možné aplikovat ani další ustanovení zákona č. 304/2013 Sb. bez dalšího, ale jen na základě analýzy jejich dopadu na mezinárodněprávní závazky České republiky.

Jak nové korporátní a spolkové právo, tak „rejstříkové“ právo by tak měly být uplatňovány vůči odborovým organizacím shodně, tj. vztahovat jejich jednotlivá ustanovení na odborové organizace a organizace zaměstnavatelů jen přiměřeně, tj. pouze v tom rozsahu, v jakém to nebude odporovat jejich povaze zástupců zaměstnanců a zaměstnavatelů podle mezinárodních smluv, kterými je Česká republika vázána a které upravují svobodu sdružování a ochranu práva svobodně se sdružovat.

Podle našeho názoru se na zápis odborové organizace do rejstříku spolků se nevztahují pouze ustanovení, která výslovně uvádí § 121 odst. 3 (tj. ustanovení části první hlavy II, částí druhé a třetí), ale též další ustanovení, jejichž použití na odborové organizace by zakládalo rozpor s Úmluvou č. 87.

V Praze dne 6. května 2014.

Ing. Jan Rovenský, v. r.
předseda odborového svazu